

людських потреб. У цих умовах в підготовці фахівця набувають питання ідентифікації економічної системи. Завдання аналізу і синтезу в процесі дослідження економічної системи взаємозв'язані і утворюють єдиний комплекс.

У напрямку *аналіз економічної системи* розглядається методологія аналізу економічних систем, і приводяться основні підходи до аналізу систем на макро- і мікрорівні. Значною різноманітністю відрізняються підходи до аналізу виробничої системи. Важливе значення мають такі методи аналізу як: аналіз часових рядів, лінійне та нелінійне програмування, графічні методи, виробничі функції, сіткові методи і інші процедури. У напрямку *синтез економічної системи* повинні розглядатися основні підходи до синтезу економічних систем і їх систем управління, зокрема, синтез функціональної структури системи управління, методи структурного синтезу.

Напрямок *оптимізація систем* присвячується питанням, що пов'язані з вдосконаленням механізмів управління системами, направлених на оптимізацію стану і структури систем, а також функції і поведінку динамічних систем, що визначають хід економічних процесів.

Методи, які використовують математичний інструментарій, оптимізаційні підходи, забезпечують вищий рівень підготовки економістів-кібернетиків для прийняття ними науково обґрунтованих управлінських рішень, дають змогу їм знайти ефективні варіанти розвитку ситуації, оцінити їх і вибрати серед них ефективні.

УДК 004.89(477)

Ушкаленко І.М., Фіщук Н.В.

Вінницький національний аграрний університет

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В УКРАЇНІ

Ushkalenko I., Fishchuk N.

INTELLECTUAL POTENTIAL IN UKRAINE

Розвиток інтелектуального потенціалу є одним з найважливіших чинників успішного розвитку держави. У сучасному світі її конкурентоспроможність, процвітання економічної, соціальної, наукової та інших сфер залежить від спроможності держави розвивати та зміцнювати інтелектуальні і творчі здібності працівників. За даними Світового банку, національне багатство розвинених країн тільки на 5% складається з природних ресурсів, на 18% – із капіталу і на 77% – із знань та вмінь їх застосовувати [3]. Інтелектуальний потенціал України – це частина її суспільства, діяльність якої спрямована на розв'язання практичних і теоретичних проблем розвитку держави і народного господарства та підвищення рівня життєдіяльності населення [4].

Важлива роль у дослідженні інтелектуального потенціалу належить таким зарубіжним ученим, як: Д. Белл, П. Дракер, Л. Едвінссон, Й. Шумпетер та інші. Українські науковці активно розпочали дослідження питання інтелектуалізації

праці в 90-х роках ХХ ст. Чималий внесок у розроблення методологічних основ зробили О. Грішнова, І. Каленюк, А. Красовська, Ю. Канигін, К. Матусевич, С. Вовканич, Є. Панченко, В. Орищенко, М. Долішній, О. Яновський, С. Мочерний, О. Довгань, І. Мойсєєнко, М. Демчишин, М. Гуревичов, Н. Городянська, В. Гунько, О. Моліна, В. Мурашко та інші.

Куценко В. розглядає категорію «інтелектуальний потенціал» як таку, що охоплює: рівень освіти населення, відсоток студентства від загальної кількості населення, частку витрат на освіту й науку у ВВП, питому вагу залучених до наукового обслуговування у загальній чисельності населення тощо [2, с. 15, 16]. Україна є державою з високим рівнем розвитку. За даними досліджень, проведених ООН у 2016 році, Україна займає 84 місце серед 188 країн за індексом розвитку людського потенціалу.

Важливою передумовою для створення інтелектуального потенціалу є мотивація інноваційної діяльності як державою, так і власне підприємствами своїх працівників. Такий підхід включає й активну участь держави в процесі переходу на загальноприйняті світові стандарти користування, володіння й управління інтелектуальною власністю.

В останні роки зростає число науковців-емігрантів, що спричинило зменшення наукового потенціалу України. За даними МЗС, за кордоном легально перебуває 5 млн. громадян України. Одним з вагомих аргументів, які поглиблюють демографічну проблему є ініціатива уряду Польщі прийняти 1,5 млн. трудових мігрантів з України.

Ще однією з причин зменшення інтелектуального потенціалу є порушення прав інтелектуальної власності через зменшення захисту інтелектуальних прав. В Україні не відкрито жодної судової тяжби з нелегального розповсюдження контенту в Інтернет та не введено систему штрафів [6].

В умовах економічної кризи науковий розвиток зазнав великих втрат внаслідок від'їзду за кордон багатьох висококваліфікованих науковців через незадовільне фінансове забезпечення наукових досліджень, низьку оплату праці тощо. Погіршується ситуація і в провідних наукових колективах, руйнується їх матеріально-технічна база. За останні 10 років кількість науковців зменшилась на 2,4%.

Отже, сучасні об'єктивні можливості успішного вирішення проблем управління економікою полягають у підготовці відповідних фахівців у сфері управління що спроможні створювати та ефективно використовувати відповідні прогресивні методи управління на різних рівнях економічної системи [1]. Для збереження та майбутнього розвитку наукового потенціалу в Україні потрібно докорінно поліпшити фінансування і матеріально-технічне постачання наукових закладів. Потрібно підняти престиж науковців. Все це сприятиме підвищенню рівня ефективності загального інтелектуального потенціалу в Україні.

Література:

1. Вовк В.М. Актуальні завдання у підготовці фахівців з спеціальності «Економічна кібернетика» / В.М. Вовк // VI міжн. наук.-метод. конф. форум молодих економістів-кібернетиків «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід». - Вінниця, 2015.
2. Данилишин Б. Відтворення інтелектуального потенціалу у контексті розвитку знаннєвої економіки / Богдан Данилишин, Віра Куценко // Вісник НАН України. – 2004. – № 7. – С. 15-24.
3. Інтелектуальна власність в національній інноваційній системі: Науково-аналітична доповідь / Л.І.Федулова та ін.; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2010. – С. 9.
4. Інтелектуальний потенціал України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://knigi.link/page/geographi/ist/ist-9--idz-ax245--nf-37.html>.
5. Складові та чинники формування інтелектуального потенціалу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/219.pdf>.
6. Топ-10 причин, чому Україна опустилась в глобальному рейтингу конкурентоспроможності [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/economics/top-10-prichin-chomu-ukrayina-opustilas-v-globalnomu-reytingu-konkurentospromozhnosti.html>.